

ETHNO-LORE XXXV.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVEI

Főszerkesztő: ORTUTAY GYULA
(NÉPI KULTÚRA – NÉPI TÁRSADALOM címmel)

- I. kötet – 1968. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
II–III. kötet – 1969. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
IV. kötet – 1970. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
V–VI. kötet – 1971. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállította: Kósa László
VII. kötet – 1973. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállították: Istvánovits Márton és Kósa László
VIII. kötet – 1975. Szerkesztő: Kósa László
IX. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
X. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
XI–XII. kötet – 1980. Szerkesztő: Kósa László

Főszerkesztő: BODROGI TIBOR

- XIII. kötet – 1983. Szerkesztő: Kósa László
XIV. kötet – 1987. Szerkesztő: Kósa László
Technikai szerkesztő: Niedermüller Péter

Főszerkesztő: PALÁDI-KOVÁCS ATTILA

- XV. kötet – 1990. Szerkesztő: Niedermüller Péter
XVI. kötet – 1991. Szerkesztő: Niedermüller Péter és Sárkány Mihály
XVII. kötet – 1993. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XVIII. kötet – 1995. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XIX. kötet – 1998. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XX. kötet – 2001. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XXI. kötet – 2003. Szerkesztő: Vargyas Gábor

Főszerkesztő: HOPPÁL MIHÁLY

(ETHNO-LORE címmel)

- XXII. kötet – 2005. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIII. kötet – 2006. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIV. kötet – 2007. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXV. kötet – 2008. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXVI. kötet – 2009. Szerkesztő: Berta Péter

Főszerkesztő: BALOGH BALÁZS

- XXVII. – 2010. Szerkesztő: Berta Péter
XXVIII. – 2011. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia és Magyar Zoltán
XXIX. – 2012. Szerkesztő: Bati Anikó – Sárkány Mihály
A szerkesztő munkatársa: Vargha Katalin
(Kiadja az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont)
XXX. – 2013. Szerkesztő: Berta Péter – Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán – Szemerényi Ágnes
XXXI. – 2014. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
XXXII. – 2015. Szerkesztő: Fülemile Ágnes – Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
XXXIII. – 2016. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Mészáros Csaba – Vargyas Gábor
XXXIV. – 2017. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Mészáros Csaba – Vargyas Gábor
XXXV. – 2018. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Landgraf Ildikó

ETHNO-LORE

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVE

XXXV.

FŐSZERKESZTŐ
BALOGH BALÁZS

SZERKESZTŐK
ISPÁN ÁGOTA LÍDIA – MAGYAR ZOLTÁN

VENDÉGSZERKESZTŐ
LANDGRAF ILDIKÓ

MTA
Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Néprajztudományi
Intézet

BUDAPEST, 2018

Megjelent a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával

ISSN 1787-9396

Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont
1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.
<https://nti.btk.mta.hu>

Első magyar nyelvű kiadás: 2018

© MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest, 2018

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is.

A kiadásért felelős: az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója.

A borító mozaikképei a következő alkotások felhasználásával készültek:

Barabás Miklós után Walzel Ágost Frigyes Arany János arcképe (1848)

Petőfi Irodalmi Múzeum ltsz.: 59.738.1

Barabás Miklós után Rohn Alajos Arany János arcképe (1855)

Petőfi Irodalmi Múzeum ltsz.: 75.113.1

Kozma János Arany Jánosról készített bronz mellszobra (1930), Szeged, Dóm tér
Arany János. Aradi Richárd falfestménye, (2014) Érd, az Arany János utca és Kossuth utca sarkán
Arany János. Balogh Patrik karikatúrája (2018)

Hátsó borító: Az Arany család kéziratos mesegyűjteményéből A Fehér ló fia című mese részlete.

MTA Könyvtár és Információs Központ, Kézirattár Irod. 4-r. 409/II. 9r.

Borítóterv: Kaszta Móni

Fordítás: Cselényi Zsuzsa

Tördelés: Fancsek Krisztina

Nyomdai munkálatok:

Prime Rate Kft.

Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Budapest, 2018

Printed in Hungary

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐHANGOK

BALOGH BALÁZS

Értelmezés, hatás, utóélet: Arany János és a nép költészete.

Főszerkesztői köszöntő 11

LANDGRAF ILDIKÓ

Arany János életművének folklorisztikai vonatkozásai 13

A NÉPKÖLTÉSZET ÉRTELMEZÉSE ARANY JÁNOS ÉLETMŰVÉBEN

SZILÁGYI MÁRTON

Arany János életműve és a folklór (Irodalomtörténeti tanulságok) 21

TAMÁS ILDIKÓ

Nyelvrokonság, műfordítás, népköltészet az Arany János által
szerkesztett *Szépirodalmi Figyelő* és *Koszorú* hasábjain 43

SZAKÁL ANNA

Arany János és az erdélyi népköltészet 85

EITLER ÁGNES

Arany János életének és műveinek „áthangolása”
az 1950-es évek népművelésében 105

KÖTÖDÉSEK A FOLKLÓRHOZ – ÚJRAGONDOLT MŰFAJOK, SZÜZSÉK, MOTÍVUMOK

MIKOS ÉVA

Arany János és a hiedelmek 139

CZÖVEK JUDIT

A líra peremvidékén: a bökversek és Arany János 165

LANDGRAF ILDIKÓ

A „magyar Faust” nyomában. Arany János *Hatvani* című versének
folklorisztikai vonatkozásai 195

ARANY SZENT LÁSZLÓJÁNAK KULTÚRTÖRTÉNETI HÁTTERE

MAGYAR ZOLTÁN

Arany *Szent Lászlójának* néprajzi és művelődéstörténeti háttere 227

IANCU LAURA

Arany János „csángója” nyomában 251

KÖZKÖLTÉSZETI ÉS PONYVAIRODALMI VONATKOZÁSOK

CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN

Arany János tanulmányainak közköltési és népdalidézetei
a *Dalgyűjtemény* (1874) tükrében 275

KÜLLŐS IMOLA

Arany János kottás *Dalgyűjteménye* és Fábíán Pista „nótái” 305

CHIKÁNY JUDIT

Merítés Arany János műveinek ponyvairodalmi,
folklór és közköltészeti szövegkapcsolataiból 337

KAPCSOLÓDÁSOK ÉS HATÁSOK – ARANY LÁSZLÓ

VARGHA KATALIN

Találósok az Arany család kéziratoss gyűjteményében
és más 19. századi forrásokban 375

GULYÁS JUDIT

Arany László meseértelmezése 405

DOMOKOS MARIANN

Arany László népmeséi a 19. századi magyar
gyermek- és ifjúsági irodalomban 457

A KUTATÓINTÉZET MUNKATÁRSAI ÁLTAL ÍRT VAGY
SZERKESZTETT, 2017-BEN MEGJELENT KÖNYVEK 517

TABLE OF CONTENTS

PROEMS

BALÁZS BALOGH

Interpretation, effect, afterlife: János Arany and folk poetry 11

ILDIKÓ LANDGRAF

The folkloristic aspects of János Arany's oeuvre 13

THE INTERPRETATION OF FOLK POETRY IN THE WORK OF JÁNOS ARANY

MÁRTON SZILÁGYI

János Arany's oeuvre and folklore (Literary history lessons) 21

ILDIKÓ TAMÁS

Linguistic affinity, literary translation, and folk poetry in the columns of
Szépirodalmi Figyelő (Literary Monitor) and *Koszorú* (Wreath)
edited by János Arany 43

ANNA SZAKÁL

János Arany and Transylvanian folk poetry 85

ÁGNES EITLER

The „re-tuning” of János Arany's life and work in popular
education in the 1950s 105

LINKS TO FOLKLORE – GENRES, SUJETS, MOTIFS REVISITED

ÉVA MIKOS

János Arany and folk beliefs 139

JUDIT CZÖVEK

On the periphery of lyric poetry: light verses and János Arany 165

ILDIKÓ LANDGRAF

In search of the ”Hungarian Faust”.
Folkloristic aspects of Hatvani, a poem by János Arany 195

THE CULTURAL HISTORY OF ARANY'S SAINT LADISLAUS

ZOLTÁN MAGYAR

The ethnographic and cultural history of Arany's Saint Ladislaus 227

LAURA IANCU

In pursuit of János Arany's „Csángó” 251

PUBLIC POETRY AND PULP LITERATURE ASPECTS

RUMEN ISTVÁN CSÖRSZ

Popular and folk songs in János Arany's papers in the context
of his *Songbook* (1874) 275

IMOLA KÜLLŐS

János Arany's *Songbook* and Pista Fábri's „songs” 305

JUDIT CHIKÁNY

Chapbooks, folklore, and popular poetry in the textual contexts of
János Arany's work 337

TIES AND EFFECTS – LÁSZLÓ ARANY

KATALIN VARGHA

Riddles in the Arany family's manuscript collection and other
19th-century sources 375

JUDIT GULYÁS

László Arany's interpretation of folktales 405

MARIANN DOMOKOS

László Arany's folktales in 19th-century Hungarian children's
and youth literature 457

BOOKS PUBLISHED IN 2017 THAT WERE WRITTEN
OR EDITED BY RESEARCHERS OF THE INSTITUTE
OF ETHNOLOGY 517